

MANİSA İLİ AKHİSAR İLÇESİNİN SOSYO-EKONOMİK YAPISI VE ÇAĞLAK FESTİVALİ'NİN YÖREYE KATKISI

Perihan DUTLU ERTEN*

ÖZET

Bu çalışmada ilk olarak Akhisar tanıtılacak ardından, nüfusu, ekonomisi hakkında bilgi verilecek, son olarak da Çağlak Festivali'nden bahsedilecektir. Böylece zengin kültürel birikime sahip olan Akhisar'ın daha iyi tanıtılması amaçlanmaktadır.

Akhisar sadece Manisa'nın en kalabalık ilçesi değil, aynı zamanda ekonomik üretkenlik açısından da en önemli ilçelerinden biridir. Bundan dolayı geçmişten günümüze çeşitli kültürlere ev sahipliği yapmış ve birçok medeniyete kucak açmıştır. Ayrıca ilçe ve çevresinde zeytin ile tütüne ek olarak çekirdeksiz üzüm, pamuk, buğday, arpa, kavun, karpuz ve turfanda sebze vb. birçok tarım ürünü yetiştirilebilmektedir. Yine gelişen sanayi ile ekonomik canlılığın olduğu bir coğrafi konuma sahip olmuştur.

Ayrıca bölgede, her yıl düzenli olarak kutlanan Çağlak Festivali de, yörenin hem sosyo-kültürel hem de ekonomik açıdan canlanmasında önemli bir yere sahiptir. Festival boyunca piknikler, eğlenceler ve çeşitli yarışmalar yapılır. Yöre halkını bir araya getiren bu etkinliklerde, esnaflar da ürünlerini satışa sunarlar. Böylece halk ile tacirler arasında para akışı söz konusu olur. Yine Akhisar'ın uğrak bir mekanda olmasından kaynaklı, sadece Manisa il ve ilçelerinden değil, civar il ve ilçelerden de ziyaretçi çeker. Nihayetinde bu durum, halk ile esnaf, halk ile halk arasında gerek maddi gerek manevi bir buluşma ve kaynaşmaya öncülük eder.

Anahtar Kelimeler: Akhisar, Sosyo-Ekonomik Yapı, Çağlak Festivali, Şeyh İsa

* Dr., Bağımsız Araştırmacı, Manisa, Türkiye. PerihanDutluErten@outlook.com ,
Dutlu Erten, P. (2025). Manisa İli Akhisar İlçesinin Sosyo-Ekonomik Yapısı Ve Çağlak Festivali'nin Yöreye Katkısı.
Bitlis Eren Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(2), 271-288.

SOCIO-ECONOMIC STRUCTURE OF AKHİSAR DISTRICT OF MANİSA PROVINCE AND THE CONTRIBUTION OF ÇAĞLAK FESTIVAL TO REGION

ABSTRACT

In this study, first of all Akhisar will be introduced, then information about its population and economy will be given, and finally the Çağlak Festival will be mentioned. So, it is aimed to better introduce Akhisar which has rich cultural heritage.

Akhisar is not only the most crowded district of Manisa, but also one of the most important districts in terms of economic productivity. Because of this, it has different culture to host and embrace a lot of civilization from past to the present day. Moreover district and its surroundings have produced seedless grapes, cotton, wheat, barley, melon, watermelon, early season vegetables etc many agricultural products can be grown in addition to olives and tobacco. It has also a geographical location where there is economic vitality and development in terms of industry. Furthermore, The Çağlak Festival has celebrated every year in this region, has an important place in the socio-cultural and economic revitalization of the region.

In addition, the Çağlak Festival which is celebrated regularly every year in this region, has an important place in the socio-cultural and economic revitalization of the region. Picnics, entertainment and various competitions are held throughout the festival. In these events which bring together local people, tradesmen also offer their products for sale. Thus money flow occurs between the public and the merchants. Again, due to Akhisar being a popular place, it attracts visitors from the surrounding provinces and districts. Ultimately this situation leads to a meeting and integration, both materially and spiritually, between the public and the tradesmen and the public and the public.

Keywords: Akhisar, Socio-Economic Structure, Çağlak Festival, Şeyh İsa

1. GİRİŞ

Akhisar tarımı, sanayisi, ticareti ve kültürü ile dünyada meşhur olabilmeyi başarmış nadir kentlerden biridir. Akhisar, gerek kazılarda keşfedilen tarihi eserleri ile gerek daha gün yüzüne çıkmamış geçmişi ile araştırmacıları bekleyen bir bölgedir. Şüphesiz bulunduğu coğrafi konumunun öneminin yanısıra, verimli toprakları, gelişmiş ticareti ve çeşitli tarımsal faaliyetleri ile Manisa'nın önemli bir ilçesidir. Akhisar civarında her çeşit tarım ürünü yetiştirilse de, en gözde tarım ürünü tütün ve zeytindir. Şimdilerde tütüncülük faaliyetleri sınırlı miktarda yapılır. Çünkü Akhisar'ın geniş ve verimli arazilerinin çoğunda zeytincilik ön plana çıkmış, böylece tütüncülüğü geri planda bırakmıştır. Bundan dolayı bölge halkı, zeytin ve zeytincilik faaliyetleri ile ünlüdür. Bu faaliyetler, Akhisar yöresinde sosyo-ekonomik gelişmeleri hızlandırmıştır. Ayrıca bölgede, düzenli olarak kutlanan Çağlak Festivali'de, yöre halkının ekonomik açıdan gelişmesinde son derece önemlidir.

Konumuzun Akhisar ve Çağlak Festivali olmasının sebebi, bu festivalin sadece Akhisar ve Akhisar halkı için değil, Türkiye için de kıymetli olmasındandır. Çünkü Çağlak Festivali, Türkiye genelinde düzenlenen en eski 2. festival olma özelliği taşır. Bu festival ilk olarak, ilmi derinliğe sahip Şeyh İsa'nın eğitimlerini tamamlayarak kendi memleketi olan Akhisar'a gelmesi ile başlar. Halk bu alimin gelişini, büyük bir sevinçle ve coşkulu kutlamalar ile bekler. Bu bekleyiş, Çağlak denilen yerde 17 gün boyunca sürer. Ve günümüzde de bu kutlamalar, Çağlak Festivali adı altında, ilk günkü sevinç ve heyecanla devam eder.

Çalışmamızın amacı, memleketimiz olan Akhisar ilçesinin geçmişten günümüze gerek coğrafi, gerek kültürel ve gerek ekonomik açıdan çok değerli bir yeri olduğunu hatırlatmak ve Akhisar'da her yıl kutlanan Çağlak Festivali'nin yöre halkı için hem maddi hem de manevi önemini anlatarak, bu festivalin yöreye katkılarını vurgulamaktır.

2. LİTERATÜR

Konu ile ilgili literatür incelemesi yapıldığında, direkt Şeyh İsa'nın isminin kullanıldığı az makaleye ulaşılmıştır. Bizim ulaştığımız ise Özlem Ursavaş'a ait olan "Manisa'nın Akhisar İlçesinde Kutlanan Çağlak Festivali Üzerine Bir İnceleme"dir. Bu makalede, Çağlak Festivali ve Şeyh İsa hakkında daha detaylı bilgiler bulmak mümkündür. Ancak, Zeynep Aydın'a ait Bursa Uludağ Üniversitesinde, İslam Tarihi Anabilim Dalında, "İlyas İbn İsa: Hayatı, Eserleri ve Düşünceleri" adıyla yazılmış tez de bulunmaktadır. Doğrudan olmasada dolaylı olarak Şeyh İsa ve Çağlak Festivali'nden bahseden bir de tarihi roman vardır. Enver Imamoviç'in kaleme aldığı "Ayvaz Dede'nin Rüyası" adlı bu eserin çevirisini, Meral Balota yapmıştır. Yine Akhisar Belediyesi'nin İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü İşbirliği ile "553. Çağlak Festivali ve Şeyh İsa" konusunda düzenlediği resim ve kompozisyon yarışmasına ait dökümanlar da bu alan ile ilgili bilgiler sunmaktadır. Bu konuda geniş çaplı bilgiye ise Yrd. Doç. Dr. Sezai KÜÇÜK ve Dr. Ramazan Muslu'nun yayına hazırladığı "Akhisarlı Şeyh İsa Menakıbnamesi XVI.Yüzyıl" adlı eserde ulaşılabilir. Yine Mustafa Tıncı'nın hazırladığı "İlyas İbn İsa Akhisari-Şeyh Meccüddin Bayramı-Menakıbı ve Salıkların Adabı Nutk-ı Şerifler" adlı eserde geniş çaplı bilgiler sunar.

Diğer yandan Akhisar hakkında her konuda bilgiye ulaşabileceğimiz makaleler ile karşılaşmıştır. Ancak bu makaleler Akhisar gibi zengin bir ilçe için yeterli değildir. Çünkü gerek merkez mahallelerinde, gerek köylerinde hala aydınlanmayı bekleyen gizemli tarih bulunmaktadır. Çünkü, ilçenin geçmişinde Hitit'ten Grek ve Lidya'ya, Frigya'dan Pers, Selevkos'a, Bergama'dan Roma, Bizans ve Selçuklu'ya, daha sonraları Selçuklu'dan Saruhanoğulları'na ve nihayet Osmanlı Devletine kadar bir çok medeniyete ev sahipliği yaptığı bilinir (Yörük vd., 2005: 175). Yine Akhisar halkı hoşgörülü, sıcakkanlı ve misafirperverdir. Tarihte olduğu gibi günümüzde de birçok

farklı kültürü bünyesinde barındırabilmektedir. Akhisar ile ilgili toplam da 27 tane makaleye ulaşılmıştır. Bu makaleler de ilçe, tarihsel, coğrafi, sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan incelenmiştir. Ancak bunlardan 15 tanesi konumuzla bağlantılıdır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

1. Nilgün Nurhan Kara, "Milli Mücadele hatıralarında Akhisar". Bu çalışmada da milli mücadele dönemlerinde Akhisar ile ilgili çıkan haberlerde, Akhisar'ın geniş verimli arazilerinden, üzüm bağlarının çokluğundan ve zmlerinin güzelliğinden bahsedilmiştir. Yine hububat ile beraber pamuk ve haşhaş yetiştiğinden de bahsedilmektedir (Kara, 2024: 3).

2. Kadir Adamaz'ın "XVI. Yüzyılda Akhisar kazasında Zirai retim" adlı makalesi Geçmiş yüzyıllarda Akhisar ilçesi zirai üretim ile ilgili bilgiler sunmaktadır.

3. Kübra men ve Renan Tunalıoğlu "Akhisar'da Sofralık Zeytin İhracatındaki Değişimlerin İncelenmesi" adlı makale ile özellikle Akhisar'da üretimi bol olan zeytin üretimi ve ihracatına değinmişlerdir.

4. Yine Ferdi Akbaş ile Evren Atış ve Saliha koday'ın ortak alışması, "Semt Pazarlarının Coğrafi Mekan zerindeki Etkilerine Bir rnek Akhisar (Manisa) Semt Pazarları"dır. Ve Akhisar'daki semt pazarları üzerine incelemelerde bulunmuşlardır.

5. Kübra men ve Renan Tunalıoğlu'nun birlikte kaleme aldıkları "Sofralık Zeytin İşleme ve İhracatında Kalite ve Markalaşmanın İncelenmesi"adlı çalışma sofralık zeytinde kalite, markalaşma ve ihracat üzerinde durmaktadır.

6. Taner Okan ve İsmail şafak'ın yörede birlikte yaptıkları "Akhisar Yöresindeki Kekik ve Tütün retiminin Ekonomik Açıdan Karşılaştırılması" adlı araştırmada da, yöredeki kekik üretimi, maliyet analizi, kekik üretiminde coğrafi faktörlerin maliyete etkisi ve sulama yapılıp yapılmaması gibi bir çok konu üzerinde durulmuştur.

7. ağlar Başsüllü ise, günümüzde artık çok az üretimi yapılan tütün üretimi üzerinde durmuştur. Başsüllü'nn "Akhisar Yöresinde Tütün retimi, Yöreye Katkıları ve Alternatif Bitkiler" adlı çalışmasında konuyu detaylı ele aldığı izlenir.

8. Zikri Dündar, "Akhisar ve evresinin Ekonomik zellikleri ve Sorunları"

9. Turan Yılmazer alışmasında Akhisar'ı tarihsel perspektiften değerlendirmiştir. Yılmazer, "Osmanlı Döneminde Saruhan Sancağına Bağlı Akhisar Kazasının Sosyo-Ekonomik Durumu" adlı çalışmasında ilçenin geçmişteki sosyo-ekonomik yapısı hakkında bilgiler sunmaktadır.

10. Münevver Tiryakioğlu ile Metin Artukoğlu'nun beraber alışması, "Sofralık Zeytin retimi, Pazarlaması, Sorunlar ve çözüm nerileri: Akhisar İlçesi rneği"dir. Çalışmada sofralık zeytinin üretim ve pazarlama aşamaları özellikle Akhisar ilçesi baz alınarak araştırılmıştır. Yine ortaya çıkan sorunlar ve çözüm önerilerinden de bahsetmektedir.

11. Ttnclkten Zeytinciliğe Geçiş: Akhisar (Manisa) rneği,

12. Bir diğer alışma, İsmail Yrk, Bahriye GlĖn ile Bahar Türkyılmaz'a aittir. Ortak alışmaları olan makale "Akhisar İlçesi Kentsel Alan Kullanım Değişiminin Belirlenmesi zerine Bir Araştırma" olarak adlandırılmıştır.

13. Canan Abay, Ronay Arlı ve Mehmet Balcı çalışmalarında ilçedeki kırsalda çiftçilik konusunu gençer üzerinden incelemiştir. alışmalarını, "Gençlerin Kırsalda iftilik Yapma EĞilimleri: Akhisar İlçesi rneği"şeklinde başlıkladırmışlardır.

14. Oktay Hantekin'in incelemesi ise, coğrafi açıdan olmuştur. Özellikle coğrafi koşulların Akhisar'daki zeytincilik faaliyetlerini nasıl etkilediği üzerinde durmuştur. Hantekin Makalesini, "Akhisar'da (Manisa) Zeytin Tarımını Etkileyen Fiziki Coğrafya Koşullarının Analizi" olarak isimlendirmiştir.

15. Akhisar Belediyesi Kültür Yayını Olan ve Cemal Nadir'in yayına hazırladığı "Ticari ve İktisadi Akhisar Rehberi", Akhisar ve Akhisar'ın geçmişi ile ilgili bilgiler sunmaktadır.

Ayrıca yapılan literatür incelemesi sonucunda Özcan Akınlı'nın hazırladığı, danışmanlığını Yrd. Doç. Dr. İmdat Demir'in yaptığı "Akhisar İlçesi Yeradları" adında bir yüksek lisans tezi de mevcuttur. Bu tez Afyon Kocatepe Sosyal Bilimler Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında 2014 yılında tamamlanmıştır.

Literatür araştırması sonucuna göre Akhisar'da sosyo-kültürel ve ekonomik anlamda bir hareketlilik oluşturan Çağlak Festivali konusunun olmadığı görülmüştür. Halbuki, ilçe'nin en hareketli konserleri, yarışmaları, piknikleri ve her türlü alışverişleri, bu festival haftasıdır. Bu denli hareketliliğin olduğu dönemin araştırılmaması bir eksiklik olarak görülmüştür. Bundan dolayı ilk olarak Akhisar'ın sosyo-ekonomik yapısı incelenerek ardından da, Çağlak Festivali'nin yöreye katkıları araştırılmaya çalışılmıştır.

3. ÇALIŞMANIN METODU VE KAPSAMI

Akhisar'da bulunan köylerden özellikle Büknüş, Muştullar, Sabancılar, Arabacıbozköy, Erdelli, Dereköy, Ballica mahalleleri başta olmak üzere gezilerek, buradaki insanların geçim kaynakları ve sosyo kültürel yapıları yerinde incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmamız gözlem ve inceleme metoduna dayanır.

Bu araştırma yapılırken ilk olarak Akhisar yöresinin sosyo-ekonomik yapısı adı altında, geçmişten günümüze genel olarak Akhisar incelenmiştir. Daha sonra Nüfusu, yöredeki tarım ve hayvancılık faaliyetleri, zeytin ve tütün üretimi, yörenin sanayisi, kültür ve turizmi araştırılmıştır. Son olarak da Çağlak Festivali ve Şeyh İsa hakkında bilgiler verilerek Akhisar ve yöresi için önemi izah edilmeye çalışılmıştır.

4. ÇALIŞMADA BULGULAR

Yapılan incelemeler sonucunda, halkın çoğunluğunun Şeyh İsa hakkında fikrinin dahi olmadığı ortaya çıkmıştır. Öyleki Çağlak Festivali'nin kutlanmaya başlanma sebebinin, Şeyh İsa'nın memleketi olan Akhisar'a dönüşünden dolayı olduğu bilinmemektedir. Şüphesiz bu durum, Akhisar yöresi için büyük bir eksiklik. Ayrıca Akhisar halkının yıllardır her bahar kutladığı festival, Akhisar ile bütünleşmiştir. Konserlerle şenlik havasında geçen festival, piknikler ve yarışmalar ile halkın sosyalleşmesine ortam hazırlar. Yine festival boyunca esnafın stand açmasına izin verilir. Böylece ekonomik olarak hareketlilik de söz konusu olur. Festivalde yapılan alışverişler, yöre halkının sosyo-ekonomik olarak gelişmesi konusunda önemlidir.

Çağlak Festivali'nin Akhisar ve çevresinde ekonomik ve sosyal anlamda hareketliliğine sebep olduğunu vurgulamaya ve daha da derinlerde festivalin kutlanma sebebinin Şeyh İsa'nın Akhisar'a gelişi olduğunun altını çizerek yöre halkını bu konuda aydınlatarak literatüre katkı sunmaya çalıştık.

5. AKHİSAR YÖRESİNİN SOSYO-EKONOMİK YAPISI

Akhisar'a bağlı olan köy, kasaba ve mahallelerin sosyo-ekonomik yapısını incelediğimizde, ilçenin her yönden zengin olduğu gözlenir. Esasen ilçe, tarımsal faaliyetlerin yanı sıra, sanayi ve hayvancılık faaliyetlerinde de gelişmiştir. Geniş ve verimli araziler ilçenin tarımsal faaliyetlerde ön plana çıkmasında büyük rol oynar. Özellikle tarımsal faaliyetlerin başında

zeytincilik gelir. Ayrıca çoğu tarım ürünü bölgede rahatlıkla yetiştirilirse de zeytin üretimi ilk sırada yer alır. Ayrıca Akhisar ilçesi, coğrafi konum itibari ile de geçmişten günümüze farklı kültürlerle ev sahipliği yaptığından sosyo-kültürel açıdan, çeşitlilik arz eden zenginliklere de sahiptir.

5.1. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE GENEL OLARAK AKHİSAR

Akhisar, Manisa ilinin en büyük ilçesi, Türkiye'nin ise sekizinci büyük ilçesi olma özelliğine sahiptir. Manisa'ya uzaklığı 52 km, İzmir'e uzaklığı ise 90 km'dir. Liman ve hava alanına uzaklığı ise sırayla 100 ve 110 km olarak ölçülür (ATSO, 2012: 6). 1750 km² yüzölçümüne sahip olan Akhisar'ın (Anonim/a, 2015) bulunduğu ova çok verimlidir. Konum olarak Gördük Çayı'nın kolları ile beraber bulunduğu yerdedir. Doğu yönünde Gördes, güney istikametinde Göl marmara, batısında Saruhanlı, kuzeyinde ise Kırkağaç, Soma ve Sındırgı (Balıkesir) bulunur (Akınlı ve Akbaş, 2019: 858).

Elde edilen kalıntılar bize Akhisar'ın M.Ö 3000 yıllarına kadar uzayan bir geçmişe sahip olduğunu ifade eder. Akhisar'ın Antik çağdaki ilk adı *Polepia*'dır (Sarı, 1994: 34). Daha sonraları *Thyateira* adını almıştır. İlçe, 1307'de Saruhanoğulları yönetimine geçince ismi, Akhisar olarak değiştirilmiştir. Yine Osmanlı İmparatorluğunun hüküm sürdüğü zamanlarda da, ilçenin önemi oldukça artmıştır (Anonim/b, 2015). Bu imparatorluk dönemine ait bilgi ve belgeler, Akhisar ve yöresinin zirai ürün arzının çok verimli olduğunu göstermektedir (Adamaz, 2022: 4035).

Akhisar bir çöküntü ovasıdır. Sıdan Dağı, kuzey doğusunda bulunan en yüksek dağ özelliğine sahiptir (ATSO, 2012: 6). Akhisar'da 21 tane höyük bulunmaktadır. Bunlar Akdeğirmen Höyüğü, Akhisar Höyüğü, Akselendi Höyüğü, Bağçeşme Höyüğü, Çamönü Höyüğü, Dağdeviren Höyüğü, Erdelli Höyük, Kefayettin Tepe Höyüğü, Kennez Höyüğü, Kızlaralanı Höyüğü, Masantı Höyüğü, Mecidiye Höyüğü, Moralılar Höyüğü, Örentepe I, Örentepe II Höyüğü, Rahmiye II Höyüğü, Refik Aslan Höyüğü, Süleymanlı Höyüğü, Tepebağlar Höyüğü, Tepetarla Höyüğü, Uluyol Höyüğü'dür. Bu höyükler üzerinde yapılan inceleme ve araştırmalarda ilk kalkolitik, son kalkolitik çağlara ve bunların yanısıra ilk tunç çağı ve orta tunç çağlarına ait çanak, çömlek, seramik parçaları vb. gibi buluntular ele geçirilmiştir (Akdeniz, 2011: 15-23).

5.2. AKHİSAR YÖRESİNİN NÜFUS DAĞILIMI VE DEMOGRAFİK YAPISI

Manisa'ya bağlı olan Akhisar, nüfus açısından değerlendirildiğinde, gerek Şehzadeler gerekse Yunusemre gibi merkez ilçelerden sonra en kalabalık nüfusa sahip ilçe olma özelliğine sahiptir. Ayrıca iklim açısından Akdeniz iklim özellikleri sergilese de, kuzeyindeki yüksek bölgelerin etkisi ve kıyı kesimine nazaran iç kesimde bulunmasından dolayı Akdeniz iklim özelliklerinden belli başlı farklılıklar göstermektedir (Koday vd., 2017: 445).

Akhisar'ın nüfus dağılımı hakkında bilgi elde edebilmek için son on yılın verilerini inceleyebiliriz.

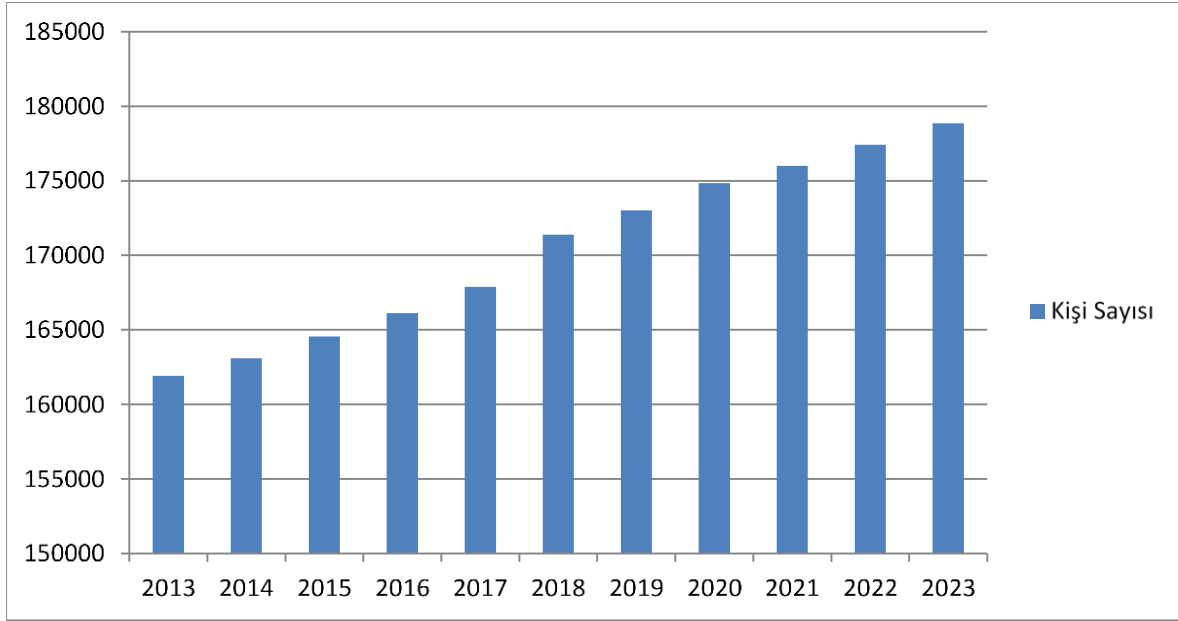
Aşağıdaki Tablo 1'de ve Grafik 1'de Akhisar nüfusunun son on yılının yıllara göre dağılımını görmekteyiz. Tablo 1'de 2013 yılında, 161.918 kişi olan Akhisar nüfusu, 2014 yılına gelindiğinde 1189 kişi artarak, 163.107 kişi olarak kayıtlara geçmiştir. 2015 yılında ise artış oranı 1450 olarak belirlenmiş ve 2015 yılında 164.557 kişiye yükselmiştir. 2015'te 164.557 kişi olan nüfus sayımı, 2016 yılında ise, 166.129 kişi olmuştur. Bu yılda Akhisar nüfusu, 1572 kişi artış göstermiştir. Tabloya baktığımızda 2017 senesinde, 1754 kişi artış ile Akhisar nüfusunun, 167.883 kişiye yükseldiğini görmekteyiz. Diğer yandan 2018'e gelindiğinde, 167.883 olan kişi sayısı 3498 kişi artarak 171.381 kişiye ulaşmıştır. Yine Tablo 1'den 2019 yılını incelersek, Akhisar nüfusunda artan kişi sayısı 1645 iken, yıl itibari ile toplam nüfusu 173.026 kişi olarak tespit edilmiştir. 2020 yılında ise, 1824 kişi artışla 174.850 kişiye ulaşmıştır. Yine 2021, 2022 ve 2023 yıllarında da diğer

yıllarda olduğu gibi artış gözlenmiştir. Tablo 1'de yıllar itibari ile artan kişi sayısı şöyledir. 2021 senesinde 1150 kişi artış, 2022 senesinde 1419 kişi artış ve 2023 yılında ise, 1442 kişi artış söz konusudur. Böylece son üç yılın nüfusunu aşağıdaki tablodan da incelediğimizde şu şekilde ifade edebiliriz. 2021 yılında 176.000 kişi, 2022 yılında 177.419 kişi ve 2023 yılında ise 178.861 kişi tespit edilmiştir. Son on yılda Akhisar ilçesinin nüfus dağılımını Grafik 1'den incelediğimizde, ilçe nüfusunun yıllar itibari ile sürekli arttığı gözlenmiştir. Tablo 1'e göre bu artış, genel olarak binli rakamlarla ifade edilirken, ilçe nüfusu en fazla 2018 yılında artmıştır. Bu yıldaki artan kişi sayısı, diğer yıllardaki artışın yaklaşık iki katı kadar yani 3498 kişi şeklinde belirlenmiştir.

Tablo 1. Akhisar Nüfusunun Yıllara Göre Dağılımı

2013 yılı	161 918 kişi
2014 yılı	163 107 kişi
2015 yılı	164 557 kişi
2016 yılı	166 129 kişi
2017 yılı	167 883 kişi
2018 yılı	171 381 kişi
2019 yılı	173 026 kişi
2020 yılı	174 850 kişi
2021 yılı	176 000 kişi
2022 yılı	177 419 kişi
2023 yılı	178 861 kişi

Kaynak: (TÜİK, 2023)

Grafik 1. Akhisar Nüfusunun Yıllara Göre Dağılımı

Akhisar'ın toplam nüfusunun son üç yılında kadın erkek dağılımını aşağıdaki Tablo 2'de inceleyebiliriz. 2021 yılı verilerine göre Akhisar'ın toplam nüfusu, 176.000 kişidir. Bunların 88.452'si erkek nüfusunu, 87.548'i ise kadın nüfusunu oluşturur (TÜİK, 2021). Akhisar'ın 2022 yılı verilerine göre toplam nüfusu artarak, 177.419 kişi olmuştur. Bu nüfusun 89.151'i erkek nüfusu, 88.268'i kadın nüfusedir. Oransal dağılıma bakıldığında, nüfusun %50,25'i erkeklerden, %49,75'i ise kadınlardan oluşmaktadır (TÜİK, 2021). Akhisar'ın 2023 yılı verilerine göre 178.812 kişi olan toplam nüfusunun, 89.025 kişisi kadın ve 89.787 kişisi erkektir. Tablo incelendiğinde 2021 yılından 2023 yılına kadar toplam nüfusun 176.000 kişiden 177.419 kişiye ve 177.419 kişiden de 178.812 kişiye arttığı gözlenir.

Tablo 2. 2021-2023 Yılları Arasında Akhisar Nüfusundaki Kadın Erkek Oranları

Yıllar	Toplam Nüfus	Kadın	Erkek
2021	176 000 kişi	87 548 kişi	88 452 kişi
2022	177 419 kişi	88 268 kişi	89 151 kişi
2023	178 812 kişi	89 025 kişi	89 787 kişi

Kaynak: (TÜİK, 2023)

Akhisar ilçesine ait belde ve köyler 31 Aralık 2013'te Akhisar Belediyesi bünyesine geçirilmiştir. Böylece belde ve köyler Akhisar'ın mahallesi olmuş ve Akhisar'ın mahalle sayısı 109'a yükselmiştir. Akhisar'ın mahallelerinden 2023 yılı nüfus dağılımına göre nüfusu en az olan mahalle Kabağaçkırandır. Toplam nüfusu, 31 kişi olan köyde 16 erkek nüfus varken 15'de kadın nüfus mevcuttur. Önceleri Kabağaçkıran köyü iken, şimdilerde mahalle konumundadır. Akhisar'ın 100'ün altında toplam nüfusa sahip 9 mahallesi vardır. Bu mahalleler; Zeytinlibağ, Sırtköy, Evkafteke, Taşçılar, Çoruk, Musaca, Söğütlü, Kayganlı ve son olarak Kabağaçkıran Mahallesi'dir.

Akhisar'ın en kalabalık mahallesi, merkezi konumda bulunan Hürriyet Mahallesi'dir. Mahallenin nüfusu, 22.905 kişi olarak tespit edilmiştir. Erkek nüfusu, 11.245 kişi iken, kadın nüfus erkeklere oranla fazla yani, 11.660 olarak belirlenmiştir. Akhisar'ın ikinci sıradaki en kalabalık mahallesi, 17.274 kişi ile Efendi Mahallesi'dir. Sırayla 3. , 4. ve 5.'i sırada olan, Atatürk Mahallesi 15.564 kişi, Reşat Bey Mahallesi 15.092 kişi ve Ulu Cami 11.419 kişi olarak gittikçe azalan bir seyir izler. İlçenin 1000 ve üzerinde toplam nüfusu olan 24 mahallesi bulunur. Geri kalan 85 mahallenin toplam nüfusu, 1000 kişinin altında kalır (TÜİK, 2023).

Özellikle son yıllarda kırsal mahallelerden kente göç ile o bölgelerin nüfus sayısı azalmıştır. Eğitimin kalitesiz olması, sağlık hizmetlerinin yetersiz olması ve tütün üretimine kota konulması kırsal mahallelerden kente göçün belli başlı nedenlerindedir. Ayrıca geçmiş yıllarda yaşanan doğal afetlerin de, göçü tetikleyen unsurlardan olduğu bilinmektedir.

Örneğin şimdiler de 299 kişi nüfusa sahip olan Büknüş köyünün, 1980'li yıllarda nüfusu yaklaşık 900 civarındaydı (TÜİK, 2023). Çünkü köyde 1980'li ve 1990'lı yıllar tütünde başfiyat uygulamasının yürürlükte olduğu yıllardı. Bu nedenle yüksek tütün geliri ile köylüler müreffeh bir hayat yaşama imkanına sahiptiler. Ancak 1991 yılının Ağustos ayında köyde yaşanan dolu afeti, tarladaki tütünleri, bağ ve bahçeleri telef ettiğinden, çiftçiler ekonomik anlamda zarara uğramıştır. Köylülerin birçoğu, bu afet sonrasında İzmir'e göç etmeye başlamıştır. Zamanla köyde, genç nüfus azalarak yerini yaşlılara bırakmıştır.

5.3. AKHİSAR YÖRESİNDE TARIM VE HAYVANCILIK FAALİYETLERİ

Akhisar yöresi, iklim özellikleri ve coğrafi şartları açısından tarımsal faaliyetler için oldukça verimli ve geniş topraklara sahiptir. Manisa ve Akhisar civarı, orta düzeyde yağış alır. Yine aynı yörenin kuzey ve batıya bakan yüksek dağlarında, farklı türde yağış rejimleri gözlenir. Fakat, genel olarak bu yörenin temel iklimi, Akdeniz yağış rejimine girer. Bu iklim özelliği ile verimli ve geniş arazilerin birleşimi, yörenin tarımsal faaliyetlerine hız kazandırır (Türkeş, 2011: 83; Akınlı ve Akbaş, 2019: 859).

Yöre'de yetiştirilen tarım ürünleri, zeytin, çekirdeksiz üzüm, pamuk, tütün, buğday, arpa, kavun, karpuz, turfanda sebze vb. neredeyse sebze ve meyve türlerinin hepsi yetişir. Akhisar'ın köy ve beldelerinde en çok yapılan tarım faaliyeti zeytincilik ve tütündür. Hatta öyle ki tütün denildiğinde ilk akla gelen şehir Akhisar'dır. Ancak son yıllarda bu durum değişerek tütünden ziyade zeytin ön plana çıkmıştır. Keza Akhisar, ülkemizin en çok sofralık zeytin üreten konumuna sahiptir. Yörede bulunan 12 milyon zeytin ağacı, bu üretimin temelidir. Ayrıca sahip olduğu 80.030 hektar tarım alanı, yörenin tarımsal faaliyetlerini hızlandırarak ekonomik olarak şehri kalkındırmaktadır (Anonim/c, 2023).

Ayrıca yörenin düz ve dağlık olan yerleşim yerlerinde, kekik üretimi yapılır. Ova köylerinde kekik üretiminde sulama yöntemi rahatlıkla kullanılırken, dağ köylerinde sulama işlemi yapılması zorlaşmaktadır. Bundan dolayı dağ köylerinde elde edilen kekik üretimi, daha az maliyetli ve kar getirisi yüksektir (Okan ve Şafak, 2004: 11).

Bunların yanında, herkes ihtiyacı olan baklagil ve hububatı da kendi tarlasında üretir. Son zamanlarda, Akhisar civarında boş araziler yok denecek kadar azalmıştır. Çünkü yörenin boş arazileri zeytin fidanları ile doldurulmuştur. Çiftçiler, zeytinler büyüyene kadar zeytin fidanlarının aralarında kalan boş alanlarda, tütün üretimi yaparlar. Ancak zeytin ağaçları büyüdüğünde ise bu şekilde tütün üretimine son verilir.

Ayrıca engebeli arazilerin bulunduğu köylerin platolarında, az da olsa hayvancılık yapılır. Yöre'de daha çok küçükbaş hayvan yetiştirilse de, büyükbaş hayvan az miktar da olsa üretilmektedir. Ayrıca Akhisar civarında arıcılık faaliyetleri de yapılarak bal üretilir. İlçede

hayvancılık olarak tavuk üretimi ilk sıradadır. Genellikle küçükbaş hayvan olan koyun ve kıl keçisi yetiştirilir. Kıl keçisi, Akhisar ve çevresinin zeytin ve tütün den sonra önemli gelir kaynaklarındandır.

5.3.1. ZEYTİN ÜRETİMİ

Zeytin, hem uzun ömürlü hem de sınırlı bir alanda üretilen Akdeniz bitki özelliğine sahiptir. Bundan dolayı zeytincilik faaliyetleri sınırlı alanlarda yapılır. Örneğin Dünya çapında zeytinin, 30 ve 45 derece enlemleri aralığında ve Kuzey yarı kürede bulunan 30 ülke ile Güney yarı kürede bulunan yalnızca 8 ülkede yetişmesi mümkündür (Karakır, 1992: 372). Ayrıca zeytinin sıkılmasıyla elde edilen zeytinyağının faydaları çok fazladır. Bundan dolayı, zeytinyağı tüketimi, dünya çapında artarak devam etmektedir. Bu durum da, geniş tarım alanlarında zeytincilik faaliyetleri yapan ülkemizin, zeytin ihracatını artırma şansı demektir (Şeker vd., 2013: 13-14).

Günümüze gelen kadar tütüncülükle adı duyulmuş olan Akhisar ilçesi, şimdilerde hızla gelişen zeytin üretimi ve zeytincilik faaliyetleri ile ülke ekonomisinde kıymet kazanmıştır. İlçe zeytininin diğer bölgelerden farklı olmasının sebebi çeşitli cinsten zeytinin yetiştirilebiliyor olması ve zeytinin çeşit olarak ‘sofralık zeytin’ olmasındandır. Zeytin konusunda bereketli olan ilçe de, yeşil domat, hem yeşil hem de siyah edremit cinsi, yöreye özgü olan siyah uslu zeytin türü ile trilye zeytin çeşitleri yetişmektedir.

Yağlık yapılacak olan zeytinler ise zeytinlerin sofralık olmayacak kadar küçük taneli olanlarından seçilir. İri tane ile küçük taneleri ayırırken zeytin eleme makineleri kullanılır. İlçe ve civarı zeytincilik konusunda çok gelişmiştir. Hatta bu yöredeki tarım alanları, Türkiye’deki en modern zeytin bahçeleridir. Bilinçli olan üreticiler, zeytinleri vakti geldiğinde usulüne uygun olarak budar, gübreler, ilaçlar, damlama ve sulama yapar. Öyle ki, gübre atma işlemi gelişmiş güzel yapılmaz. Yani gübreleme işleminden önce toprağın ve yaprağın, su tahlili yaptırılır. Böylece zeytin ağacının ve bahçesinin hangi elemente ihtiyacı olduğu öğrenilir. Bilinçli bir gübreleme ile verimlilik ve kalite artışı sağlanır. Yine Akhisar İlçesinde açılan Manisa Celal Bayar Üniversitesine bağlı Zeytincilik Meslek Yüksekokulu da bölgenin kalkınmasında etkilidir. Özellikle kalifiye eleman ihtiyacının karşılanmasında yardımcı olur (Anonim/c, 2023).

5.3.2. TÜTÜN ÜRETİMİ

Tütün, Akhisar’ın vazgeçilmez gelir kaynaklarından biri arasında yerini alır. Akhisar tütünü, dünyada “şark tipi” olarak bilinir. Akhisar ovasında yetişen bu tütün tipi sayesinde, ilçe 20. yüzyılın ilk yarısından sonra hem Orta Doğu hem de Balkanlar’ın en elzem tütün yetiştiren yeri konumuna sahip olmuştur (Başsüllü, 2009: 433). Hatta 1920’li yıllar itibarı ile Türkiye’nin ihracat gelirlerinin %35-36’sı sadece tütünden oluşmaktadır (Kazgan, 2009: 63). Şüphesiz bunun en önemli sebebi, Akhisar tütünündeki düşük nikotin seviyesidir. Bu durum tüccarların aradığı bir özelliktir (Başsüllü, 2009: 435).

Ayrıca, tütün sektörü ile beraber iş gücü ihtiyacı sözkonusu olmuştur. Özellikle bu ihtiyaç, işsizliğin çok olduğu geri kalmış ve gelişmekte olan ülkeler için çok değerli bir istihdam alanı konumundadır. Dünya genelinde, aşağı yukarı 12 milyon civarında çiftçinin tütüncülük yaparak geçimini temin ettiği bilinir. Bu rakamın üçte ikisi, Çinli çiftçilerden oluşur. Tütün, ekiminden yetiştirilmesine, çapalanmasından, hasadına (Akhisar ve civarında tütün hasadı, “tütün kırma” olarak bilinir. Hatta birinci el, ikinci el, üçüncü el ve uç kırma şeklinde çeşitlidir. Birinci el denilen ilk toplanan yapraklardır. İkinci ve üçüncü el kırma ardından gelen yapraklardır. Uç kırma ise, en son tütün fidanında kalan yaprakların toplanması ile elde edilir. Uç kırmadan başka bir hasat işlemi kalmamaktadır), dizilmesine (dizilme denilen işlem, tütün yapraklarının uzun iğnelere tek tek geçirilmesi ile gerçekleşen bir eylemdir), kurutulmasına ve balyalanmasına kadar, yoğun emek

gerektirir. Bundan dolayı, tütüncülüğün yıl boyu istihdam olanağı sağladığını söylemek mümkündür. Tütün yapraklarının hasat işlemi ise elle yapılırken, sadece arazinin hazırlanma aşaması mekanizasyonu gerektirir. Bundan dolayı tütün genelde küçük ailelerde üretilen tarımsal bir ürün olarak karşımıza çıkar (Jaffee, 2003: 8). Diğer yandan tütün üretimi, ekilmesinden, çapalanmasına, yapraklarının toplanmasından kurutulmasına ve balya yapılmasına kadar uzun bir işçilik sürecini ihtiva eder. Akhisar yöresinde, özellikle tütünün ekilmesinin, çapalanmasının, hasat edilmesinin ve sulama işlemlerinin daha kolay yapılabilmesi için köylüler yazın tarlalarına daha yakın mesafede kurulan 'dam' adı verilen yazlık evlerine taşınarak yaklaşık 3 ay burada konaklamaktadır.

2000'li yıllara kadar Akhisar'ın bütün belde ve köylerindeki geniş ovalarda yaygın bir şekilde üretilen tütün, 2000'li yıllardan sonra azalmıştır. Bu yıllardan sonra, Akhisar yöresinde tütün üretimi yapılan bütün ovaları, zeytin ağaçları kaplamış ve tütün üretimi yapılacak alan kalmamıştır. Böylece Akhisar yöresi, tütün üretiminden zeytin üretimine tam olarak geçiş sağlamıştır. Özellikle tütün üretiminde kota uygulaması üretimin düşmesine sebep olmuştur. Arada nadir de olsa, tütün üretimi yapan aileler de bulunmaktadır.

5.4. AKHİSAR YÖRESİNDE SANAYİ

Akhisar'a 9 km uzaklıkta olan Kapaklı ve Doğuca köyü sınırlarını içine alacak şekilde, İzmir ve İstanbul karayoluna 1 km mesafede bulunan Çubukçalı ve Kocatarla civarı, Akhisar'ın organize sanayi bölgesi olarak belirlenmiştir (ATSO, 2020: 11). Son zamanlarda Akhisar sanayi konusunda oldukça ilerlemiştir. Akhisar'ın organize sanayisinin faaliyet alanı oldukça geniş bir alanı kaplamaktadır. Sanayi alanının genişliği, sadece Akhisar merkezine değil, çevre ilçelere de iş olanağı sağlar.

Akhisar Organize Sanayi bölgesinde faaliyet gösteren Graniser Granit Seramik Fabrikası ilçede büyük istihdam sağlayan bir tesis olmasının yanında Türkiye'nin 4. büyük seramik fabrikasıdır. Genel merkezi İzmir'de olan fabrika, Akhisar'da 275 dönüm alanda üretim yapmaktadır. Ayrıca 60'dan fazla sayıda ülkeye ihracat yapan fabrika, sektörün öncü firmalarından olmayı başarmıştır (AOSB, 2025).

Diğer yandan Keskinioğlu A.Ş'de yaklaşık 5000 kişiden fazla istihdam kapasitesi ile yörenin kalkınmasında önemli bir yer tutmaktadır. Şimdilerde ise Keskinioğlu, piliç etinden, sofralık ve pastörize yumurta üretimi ile dünya çapında ihracatlarını sürdürmektedir. Ayrıca bu fabrika, 'Türkiye'nin ilk tam entegre tavukçuluk kuruluşu' olmasından dolayı da yöreye değer katmaktadır (Keskinioğlu, 2024).

Bunların yanı sıra Akhisar'da Yıldız Entegre, Tekstil Yatırım Holding, Baerlocher Kimya, Çınarlı Makine ve İlke Endüstriyel boyama firmaları vardır. Akhisar organize sanayi bölgesinde üretim yapan 80 firmadan en çok payı olan sektör 25 firma ile gıda sektörüne aittir (ATSO, 2020: 11). Ayrıca tarım alet ve makineleri, mobilya vb gibi birçok sektörde de üretim yapan Akhisar, Türkiye'de tek olan fayton üretimi fabrikasına sahiptir.

Diğer yandan Türkiye'de at arabalarının minyatür hali de Akhisar'da üretilir. Hatta bu konuda dünyada söz sahibi olmuştur. Bu alanda meşhur olan Ahmet Çelikkol'un kendi ifadeleri şöyledir:

"Minyatür at arabaları çok zor üretilebilen güç bir el sanatıdır. Asgari her biri tek tek elle üretilen bin küçük parçadan oluşur. Bir araba, 4 ustanın ortak çalışmasıyla 10 günde üretilir. Dekoratif-minyatür at arabaların normal at arabaları kadar manevra yeteneği olduğundan ve 150 kg. ağırlık taşıyabildiğinden turistik tesis ve restoranlarda son yıllarda büyük bir beğeniyle kullanılmaktadır" (Anonim/d, 2023).

Bu mesleğe uzun yıllarını vermiş olan Satılmış Kocabaş ise şöyle der:

“Bizim el emeğimiz, göz nurumuz aslında hiç düşünölmez günlerce, haftalarca çalışır, ırpınırsınız... Çok güzel şeyler üretirsiniz. Sonuçta kemeri Beymen’den , çantayı Vakko” dan aldıklarını söylerler. Ne yazık ki 24 saraç kaldı Akhisar’da. Git gide azalıyoruz” (Anonim/d, 2023).

Ayrıca Akhisar’da ihracat yapan firmaların çoğu zeytin ve zeytinyağı üreten firmalardır. Bu firmaları Akhisar Ticaret Odası verilerinden detaylı incelemek mümkündür (ATB, 2025).

5.5. AKHİSAR YÖRESİNDE KÜLTÜR VE TURİZM

Akhisar, sahip olduğu güzellikleri ve coğrafi konumu itibari ile çeşitli medeniyete ev sahipliği yapmış canlı ve hareketli bir şehirdir. Bu özelliği onun tarihine ve kültürüne zenginlik katar ve sosyo-ekonomik açıdan gelişmesinde de lokomotif görevi üstlenir.

Akhisar’da eski devlet hastanesi civarında yapılan kazılarda, İ.Ö. 3000’li yıllara ait olduğu ortaya konulan kayda değer eşyalar, çanaklar ve mezarlar bulunmuştur. Thyateira ise bugünkü Akhisar’ın altında kalmıştır. Çeşitli kazılar sonucunda, daha önceki medeniyetin sahip olduğu ‘kent yapı’ özelliklerini gösteren kalıntılar bulunmuştur. Keza, en elzem olanı, Akhisar merkezde bulunan, Tepe Mezarı kazısı sonrası ortaya çıkanlardır. Çünkü farklı yıllar itibari ile gerçekleştirilen kazılar sonucu buradan, sütunlu bir yol ile ‘asbisli kolosal’ bir yapıya ulaşılmıştır. Öğretmen evi ve vergi dairesi kazıları ardından, bu sütunlu yolun, Thyateira akropolü olan eski hastanenin bulunduğu tepeciğe gittiği keşfedilir. Yine Tepe Mezarı kazısında bulunan 43 metre uzunluğunda olan Asbistli yapı kuzey-güney yönüne doğru uzanır. Bu yapının dini özellik taşıdığı düşünülr. Ayrıca yapının mimari tekniğinin İ.S. 4.yüzyılı belirttiği ifade edilir. Bunların yanısıra Akhisar müzesi, Paşa Camii ve Hamamı, Yeni Camii ve Külliyesi, ağlak deresi, Süleymanlı amlığı, Ulu Camii, şeyhisa Camii ve Yeni Gülruh Camii ile Hashoca Mahallesiindeki Türkiye’nin ilk kütüphanelerinden olan *Zeynelzade Kütüphanesi* şehirdeki tarihi ve turistik yerlerdendir. İlçemizin tek düzenli festivali ağlak Festivalidir ve Mayıs ayında yapılmaktadır (Anonim/e, 2025).

şüphesiz her toplumun görünen yüzünün arkasında görünmeyen bir yüzü vardır. Bu görünmeyen yüzünde bulunan toplumun ihya ve inşasında rol alan hayırsever insanlardır. Bu değerli insanlardan birisi de Akhisar ilçesinin sosyo-ekonomik açıdan gelişmesinde emeği ve katkısı çok olan 15.yy.’da yaşamış Sarı Ahmet Paşa’dır. Yöreye inşa ettirdiği mektep, medrese, han, cami ve aşevi’nden oluşan külliye, Akhisar’ın gelişiminde büyük rol oynamıştır. Ve Sarı Ahmet Paşa İmaret Vakfı adı ile günümüze kadar varlığını sürdürmeyi başarmıştır (Bıyık, 2015: 391, 404).

6. ÇAğLAK FESTİVALİNİN AKHİSAR YÖRESİNE KATKISI

Çağlak Festivali, Manisa ili Akhisar ilçesinde her yıl, bahar ayında yani Mayıs ayı içerisinde, yılda bir defa ilçe belediyesi tarafından düzenlenen kültür festivalidir. Bu festivalin ilkinin, 1459 yılında gerçekleşmiş olduğu varsayılır.

Akhisar halkı da, 2025 yılının Mayıs ayında 566.sı düzenlenen ağlak Festivali’ni, her sene aynı sevinç, heyecan ve coşkuyla kutlamaktadır. Yörede ağlak Festivalinin, Akhisar halkı için vazgeçilmez ve olmazsa olmaz hale geldiği gözlenmiştir. Bu festivali bu denli önemli ve değerli kılan şeyin arka planında ise Mecdüddin’i şeyh İsa’nın eğitim hayatını tamamlayarak 1459 yılında memleketi Akhisar’a dönüşü yatar. Çünkü şeyh İsa’nın bu dönüşü sırasında, Akhisar’ın ağlak adı verilen yerde halk, 17 gün bekler. Bu bekleyiş, manevi bir büyüğün vatanına kavuşmasıdır. Çağlak Festivalinin ilk olarak bu bekleyiş esnasında kutlandığı kabul edilir.

Halk, her yıl Şeyh İsa'nın memleketi Akhisar'a dönüşünü ilk günkü sevinçle karşılar. Piknikler yapılır, cirit, güreş gibi oyunlar oynanır, keşkekler pişirilir, konserler verilir, alışveriş stantları açılır. Açılan bu stantlar yöre esnafına belli meblağlar karşılığında kiralanır. Elde edilen gelirler ile festival konserlerine gelen sanatçı ve şarkıcıların ücretleri başta olmak üzere, festivalin tüm masrafları ödenir. Hatta Akhisar esnafı, festivalde stant kirasının 2025 yılı itibari ile 18.000 TL'den başladığını söylediler. Ayrıca ürüne göre de stant kiralarının değişkenlik arz ettiğini öğrendik. 2025 yılı itibari ile en yüksek stant kirasının da 50.000 TL olduğu ifade edildi. Yiyecek stantlarının kira getirisi ise daha yüksek olduğunu duyduk. Bu stant kiralarının değişkenliği, her yıl festivalden elde edilen net nicel verileri değiştirmektedir.

Tam bir coşku ve sevinçle Mayıs ayı, baharın başlangıcı Akhisar'da doyuya kutlanır. Bu sebeple halk, sosyal açıdan birbiri ile kaynaşır. Sahip oldukları kültürel değerlere olan aidiyet duyguları gelişir ve onlara daha sıkı sıkıya sarılırlar. Açılan stantlardan yapılan her türlü alışveriş, ilçenin ekonomik canlanmasına yardımcı olur. Bu açıdan festivalin, Akhisar yöresine sosyo-ekonomik açıdan katkısı çok büyüktür. Şimdilerde bu festival kapsamındaki konserler, panayırılar ve alışveriş standları Gölet ismiyle bilinen alana kurulur. Yine festival kapsamında Çağlak mevkisine gidilerek piknik, yarış vb. etkinlikler yapılır.

Çağlak Festivali, "UNESCO'nun Somut Olmayan Kültürel Miras" listesine adını yazdırmayı başarmıştır. Her yıl olduğu gibi festival, dualarla başlayıp ardından konserler, spor yarışmaları, satranç turnuvaları, trap atış turnuvası, masa tenisi turnuvası, futbol turnuvası ile tamamlanır (Web/3, 2023). 2025 yılında, 566. sı düzenlenen festival, 20 Mayıs ve 1 Haziran tarihleri arasında yapılmıştır. Ancak konserler ise 24 Mayıs ile 1 Haziran tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Bu sene Gölet alanında, Kubat, Adamlar, Emir Can İğrek, Selin, Hande Yener ve Türk sanat müziği konserleri gerçekleştirilmiştir (Anonim/f, 2025).

Sadece Akhisar yöresinin değil, civar il ve ilçe halkının da katılımıyla gerçekleşen festival, ailelerin yeni arkadaş ve dostluklar kurmalarına vesile olur. Çeşitli kesimden insanların biraraya gelmesi ile gerçekleşen festival, evlenecek yaşa gelmiş gençlerin de birbirleri ile tanışıp yuva kurmalarına yardım eder. Kültür aktarımının oldukça yoğun yaşandığı festival haftasında, ticari faaliyetler, ekonomik olarak ilçenin canlanmasında büyük rol oynar. Çünkü onca insanın biraraya gelmesi ile yapılan alışverişler, yörede ekonomik hareketlilik oluşturur. Halkın festival boyunca birlikte hareket etmesi, insanlar arasında güven duygularını geliştirir ve sağlam dostlukların kurulmasının temelini atar. Ayrıca birlik olmanın verdiği özgüven, halkın ruhsal sağlığına da olumlu yansımaktadır (Ursavaş, 2018: 116).

2010 yılında, Akhisar belediyesi ile Bosna Ersek Donji Vakuf Belediyesi arasında Çağlak Festivali ile Ayvaz Dede Şenlikleri kardeş festival ilan edilmiştir. Çünkü Bosna Ersek Ayvaz Dede Şenliklerinin ortaya çıkmasına sebep olan Ayvaz Dede de Akhisarlıdır. Ve Ayvaz Dede Şenlikleri de tıpkı Çağlak Festivali gibi her yıl kutlanır. Ve Ayvaz Dedenin de yaşadığı bölge halkına Müslüman olması konusunda katkıları olduğu bilinir (Atlı, 2018: 352-354).

Günümüzde ise gerek festival alanı, gerek Şeyh İsa'nın türbesinin olduğu yer sürekli olarak ziyarete açıktır. Bu durumda ilçe, sadece festival haftasında değil, yılın her günü sosyal hayata hareketlilik katarken beraberinde de ekonomiyi canlandırmaktadır. Yine Şeyh İsa'nın kabri'nin olduğu yerde her Cuma günü hayırların ve etkinliklerin düzenlendiği bilinir (Ursavaş, 2018: 115).

Çağlak festivali, köklü geçmişi, bugünü ve geleceği ile yöreyi sosyo-kültürel ve ekonomik anlamdan kalkındırmaktadır ve kalkındırmaya devam edecektir.

6.1. ŞEYH İSA

Aydın ilinin Saruhan'a bağlı bir kasabası olan Akhisar'da yıl 902/1496'da doğmuştur. Şeyh İsa'nın asıl ismi İlyas'tır (İlyas İbn İsa Akhisari, 2017: 16). Tam adı ise, Şeyh İsa Mecdüddin Akhisari Saruhani ya da Mecdüddin İsa-yı Saruhani'dir (İlyas İbn İsa Akhisari, 2010: 15). Babasının ismi ise İsa Mecdüddin'dir. Dedeleri ise, Şucaeddin, Taşkun ve Oruç olarak bilinir. İlyas İbn İsa Akhisar'ının ailesi ise Akhisar'a yerleşmiş olan ilk Selçuklu Türklerine dayanır (İlyas İbn İsa Akhisari, 2017: 16). Basra'da eğitim aldığı dönemde babası vefat etmiştir. Burada ki eğitimini tamamlayarak Akhisar'a geldiğinde yaşı yirmi dördtür. Annesinin adı ise İnci Hatun olarak bilinir (İlyas İbn İsa Akhisari, 2016:1).

Şeyh İsa seksen beş yıllık ömrünün, elli beş yılını hilafet seccadesinde geçirir. Şeyh İsa'nın oğlu İlyas b. İsa (İbn İsa)'nın telif ettiği *Menakıbnâme* adlı eserden, Şeyh İsa hakkında geniş çaplı bilgi elde edilebilmektedir. Sezai Küçük ve Ramazan Muslu'nun yayına hazırladığı eserde Şeyh İsa'nın çocukluk çağından Bayramiyye tarikatına mensup oluncaya kadarki hayatı *Menakıbnâme*'de detaylı olarak nakledilmiştir.

Şeyh İsa Eşrefzade tarafından Kayseri'deki başka bir şeyhe Şeyh Kasım'a gönderilir. Daha sonra Eşrefzade'nin işaretleri ile Şeyh İsa yedi tane derviş ile beraber kendisinden icazet (tarikat icazeti) aldığı, Muhammed Çelebi'ye gider. Ve Eşrefzade ile aralarında geçen sohbeti anlatır. Muhammed Çelebi'nin verdiği cevap ise şöyledir: Bizde dahi noksan var. Zira biz sizi erdiğimiz yere kadar erdirmiş idik. Şimdi varın gidin Eşrefzade'nin buyurduğu azize yetişin, siz tekmil ettikten sonra bize gelin. Biz dahi noksanımız ne miktardır bilelim. Biz dahi varalım hizmetlerinde olalım" der (İlyas İbn İsa Akhisari, 2010: 16-17).

Hacı Bayram-ı Veli'nin soyundan gelen gelen silsilesi şöyle sıralanır: 1.Hacı Bayramı Veli (1348-1350/1430), 2.Akşemseddin (1389-1390/1459), 3.İbrahim Tennuri (öl.1482), 4. Şeyh Kasım (XVI yy.), 5.Mecdüddin İsa'yı Saruhani (1447-151) olarak kaleme alınmıştır (İlyas İbn İsa Akhisari, 2016: 7).

İbn İsa'nın tespit edilebilen ve kayıtlarda mevcut olan eserleri şöyle sıralanır:

Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ, Ferahname, Fusul-i Aşere, Fusul-i Seb'a, Kavaid-i Teshirat, Miftahü'l- Hisa, Kıyafetname, Kıyametname, Nutk-ı İbn İsa, Rumuzü'l-künuz fi'l-cifr, Rumuzü'l-Künuz Fi'l- Cifr, Risale-i Gülşeni, Risale-i İnsan, Risale-i Mukantarât, Tabiatname, Terceme-i Müfredat-ı İbn İsa, Nuriyye, Menakıb-ı Şeyh Mecdüddin ve Adab-ı Salikin (İlyas İbn İsa Akhisari, 2010: 24-27) (İlyas İbn İsa Akhisari, 2016: 14-42).

Ayrıca İbn İsa'nın eserleri incelendiğinde şairliğinin de bulunduğunu öğreniyoruz. Hatta kaleme aldığı on bin ilahi gazelinin günümüze kadar ulaşamadığını bilmekteyiz (İlyas İbn İsa Akhisari, 2017: 26).

7. SONUÇ

Akhisar'ın hem İzmir limanına yakın olması hem de sahip olduğu coğrafi konumu itibari ile sürekli uğrak bir yerde bulunması, Akhisar'ı geçmiş uygarlıklardan bu güne değerini koruyan nadir kentlerden biri konumuna getirmiştir. Geçmişten günümüze çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmasından dolayı, kültürel zenginliği oldukça fazladır. Hatta bilinenlerin yanında gün yüzüne çıkarılmamış birçok tarihi eser kalıntılarının da merkezi konumundadır. Eğer Akhisar yöresi, bilinmeyen yönleri ile yeniden keşfedilirse, yörede turizm faaliyetleri olduğundan fazla gelişme gösterir.

Diğer yandan Akhisar köy ve beldeleri, son yıllarda fazla göç vermiş olmasına karşın Akhisar, sosyo-ekonomik gelişmelere hızlı bir şekilde uyum sağlamayı başarmıştır. Özellikle yoğun emek gücü gerektiren, tütün üretimine kota konulmasından sonra yörede zeytincilik faaliyetlerinin hız kazanması, yöre ekonomisinin gerileme kaydetmeden, büyüyerek gelişmesinde lokomotif görevi üstlenmiştir.

Geçmişten günümüze her yıl kutlanan Çağlak Festivali, yöre halkının hem ekonomik hem de kültürel açıdan gelişmesine zemin hazırlar. Festival boyunca, belli bir meblağ karşılığı stantlar kiralanır. Özellikle festival boyunca, konserlere gelen sanatçı ve şarkıcıların ücretleri başta olmak üzere, tüm masraflar festival gelirinden karşılanır. Akhisar esnafları ile yaptığımız görüşmelerde, festivalde stant kiralamanın, 2025 yılı itibari ile 18.000 TL'den başladığını öğrendik. Keza, satılacak ürüne göre, stant kira ücretlerinin de değiştiğini söylediler. Hatta 2025 yılı baz alındığında, en yüksek stant gelirinin 50.000 TL olduğundan bahsettiler. Ayrıca yiyecek satan stantların kiralarının diğerlerine nazaran daha yüksek olduğunu öğrendik. Yani stant kiralarının değişkenliğinden dolayı bölge esnafı, her yıl festivalden elde edilen net nicel verilerin de değişeceğini ifade ettiler.

Görünen o ki, festival amacıyla yapılan etkinliklerle, yarışlarla, pikniklerle ve eğlencelerle halkın birbirleri ile kaynaşması sağlanır. Festival boyunca Akhisar yöresi, birlik, beraberlik şuurunu ve bilincini ete kemiğe büründürerek, sahip oldukları öz değerlerini korumanın sevincini yaşar.

Hakem Değerlendirmesi: Çift Taraflı Kör Hakemlik.

ıkar atışması: Yazar, çıkar atışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

İntihal Denetimi: Yapıldı.

Etik Kurul İzni: Bu alışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Referee Evaluation: Double-Blind Refereeing.

Conflict of Interest: The author declared that they have no conflict of interest.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Plagiarism Check: Done.

Ethics Committee Approval: This study does not require ethics committee approval.

KAYNAKÇA

- Adamaz, K. (2022). XVI. Yüzyılda Akhisar Kazasında Zirai Üretim, *International Social Sciences Studies*. Journal Open Access Refereed E-Journal & Indexed & Publishing. Vol:8, Issue 14. 4035-4052.
- Akdeniz, E. (2011). Tarih Öncesinden İlk Demir Çağ'ına Manisa. *Akhisar Belediyesi Kültür Yayınları*. Akhisar.
- Akınlı, Ö. ve AKBAŞ, F. (2019). Akhisar (Manisa) İlçesindeki Kırsal Yerleşim Birimlerinin Adlandırılmasında Etkili Olan Coğrafi Faktörler. *Sosyal Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*. 2(12). 855-878.
- ATB (2025/1), Akhisar Ticaret Borsası, 15.07.2025 tarihinde, www.akhisartb.org.tr adresinden alındı.
- ATSO (2012). Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası. *Akhisar Yatırım İmkânları ve Yapılabilir İşler Raporu*. 03.01.2024 tarihinde www.akhisartso.org.tr adresinden alındı.
- ATSO (2020). Akhisar Ticaret ve Sanayi Odası. Akhisar Rehberi-Akhisar Bilgilendirme Raporu. 22.12.2023 tarihinde www.akhisartso.org.tr adresinden alındı.
- AOSB (2025). Akhisar Organize Sanayi Bölgesi. 29.07.2025 tarihinde, <https://www.akhisarosb.org.tr> adresinden alındı.
- ANONİM/A (2015). Akhisar Kaymakamlığı Verileri. Akhisar/Manisa.
- ANONİM/B(2015). *Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü*. 22.04.2015 tarihinde <http://www.manisakulturturizm.gov.tr/TR,72947/akhisar.html> adresinden alındı.
- ANONİM/C(2023). Akhisar Ziraat Odası. 06.01.2024 tarihinde <http://Akhisar.ziraatodasi.org.tr/bölgemiz> adresinden alındı.
- ANONİM/D(2023). Akhisar Belediyesi, 24.08.2024 tarihinde <https://www.akhisar.bel.tr/> adresinden alındı.
- ANONİM/E(2025). Manisa Kültür Turizm Bakanlığı, 29.07.2025 tarihinde <https://manisa.ktb.gov.tr> adresinden alındı.
- ANONİM/F(2025). Akhisar Belediyesi, 29.07.2025 tarihinde <https://www.akhisar.bel.tr/> adresinden alındı.
- Atlı, S. (2018). Bir Sufi'nin Sıla'ya Vuslatından Günümüze:Manisa-Akhisar Çağlak Mesiresi/Festivali, *TÜRÜK-Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*. 6(15). 337-357.
- Başsüllü, Ç. (2009). Akhisar Yöresinde Tütün Üretimi. Yöreye Katkıları ve Alternatif Bitkiler. *II. Ormanlıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi*. 19-21 Şubat. SDÜ. Isparta. 432-443.
- Bryık, Ö. (2015). XV. Yüzyılda Akhisar'ı İhya Eden Bir Hayırsever: Sarı Ahmet Paşa Vakfı. *CBÜ. Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt13. Sayı: 1. 391-413.
- İlyas İbn İsa Akhisari (2017). *On Fasılda İnsan Olmak*. Haz: Tijen Özbay Özekler. İstanbul: H Yayınları Basım Yayın Dağıtım.
- İlyas İbn İsa Akhisari (2016). *Şeyh Mecdüddin Bayrami-Menakıbı ve Salıkların Adabı Nutk-ı Şerifler*. Haz: Mustafa Tatçı, İstanbul: H Yayınları Basım Yayın Dağıtım.
- İlyas İbn İsa Akhisari (2010). *Akhisarlı Şeyh İsa Menakıbnamesi XVI. Yüzyıl*, Haz: Yrd. Doç. Dr. Sezai Küçük, Dr. Ramazan Muslu, Sakarya: Aşiyen Yayınları.
- Jaffee, M. S. (2003). Malawi's Tobacco Sector: Standing on One strong Leg is beter than on None. *World Bank, Africa Region Working Paper Series*. No:55, 22. 04. 2015 tarihinde <http://www.worldbank.org/afr/wps/wp55.pdf> adresinden alındı.
- Kara, Nilgün Nurhan (2024). Milli Mücadele Hatıralarında Akhisar. *Belgi*, S.27.1-14.
- Karakır, N. (1992). Zeytin Üretimi, İklim ve Toprak İstekleri ile Hasat Şekilleri. *Standard Dergisi*. Sayı:372. Yıl:31. Ankara.
- Keskinoğlu (2024). 04.01.2024 tarihinde <https://www.keskinoğlu.com.tr/sayfa/kurumsal/hakkimizda> adresinden alındı.
- Kazgan, G. (2009). *Tanzimat'tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi*. İstanbul: İBÜ Yayınları.

Koday, Z. , Akbaş, F. Ve Kaya, G. (2017). Akhisar Büyükşehir İlçesinin İdari ve Coğrafi Analizi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 21(2). 443-455.

Okan, Taner ve şafak, İsmail (2004). “Akhisar Yöresindeki Kekik ve Tütün retiminin Ekonomik Açıdan Karşılaştırılması” *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*. Seri A. C.54, S.1. 2-20.

Satış, B. (1994). *İlkçağdan Günümüze Akhisar*, İzmir: Akhisar Sağlık EĞitim Kültür Vakfı Yayınları.

şeker, M. , Gündoğdu, M. A. , Gül, M. K. ve Kaleci, N. (2013). Doğu Karadeniz Bölgesi Yerli Zeytin eşitlerinden Elde Edilen Zeytinyağlarının Yağ Asitleri ve Genel Kimyasal Bileşiminin Belirlenmesi. *Zeytin Bilimi Dergisi*. C.4, S.1,13-20.

TK (2021). Adrese Dayalı Nüfus kayıt Orneği. 04.10.2023 tarihinde <http://www.tk.gov.tr> adresinden alındı.

Türkeş, M. (2011). Akhisar ve Manisa Yrelerinin Yağış ve Kuraklık İndisi Dizilerindeki Değişimlerin Hidroklimatolojik ve Zaman Dizisi zmlemesi ve Sonuçların lleşme Açısından Coğrafi Bireşimi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafi Bilimler Dergisi*. 9 (1). s.83.

Ursavaş, zlem (2018). Manisa'nın Akhisar İlçesinde Kutlanan ağlak Festivali zerine Bir İnceleme, *Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi*, C.11, S.23,111-123)

Yrk, İsmail, Glgn, Bahriye ve Türkyılmaz, Bahar (2005).Akhisar İlçesi Kentsel Alan Kullanım Değişiminin Belirlenmesi zerine Bir Araştırma. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 42(3):171-182.

WEB-1 (2023). Nufusu, 23.12.2023 tarihinde http://www.nufusu.com/ilce/akhisar_manisa-nufusu, adresinden alındı.

WEB-2 (2023). Nufusune, 23.12.2023 tarihinde https://www.nufusune.com/akhisar-ilce-nufusu-manisa#google_vignette adresinden alındı.

WEB-3(2023). Çağlak Festivali. Birgün. 20.12.2023 tarihinde <https://www.google.com/amp/s/www.birgun.net/amp/makale/caglak-festivali-suruyor-440334> adresinden alındı.